

A NÉP BARÁTJA

(21. Röpiv.)

BÁTHORY SÁNDORTÓL.

Kedves Polgártársaim!

izvást lehetett sejteni a leirat milyenségét már akkor, midőn a kormány és nemzet között egyeztetőleg állott Kancellária összes személyzetének lemondása hirtelen hozzánk érkezett.

Az országgyűléshez küldött s ő Felségének Bécsben július 21-dikén kelt (Gróf Forgách Antal és Beke Kálmán által is aláírott) leiratának tartalma im ez:

„Magyarországot Ausztriához nemcsak a személyi egység (personal unio: a közös egy uralkodó) kötötte, mert a trón egysége és a pragmática sanctio következménye: a közös hadsereg és pénzügynek eddig történt közös vezetése, államrészességét mutatja, — valamint szinten az is, hogy a külföld irányában külön képviselve sohasem volt Magyarország, ott is a többi tartománnyal ausztriai birodalom nevezet alatt ismertetett el, ezért az állam közszükségeinek fedezésében és teherviselésben — mint rész — osztozni tartozik. Így az 1860. évi október 20-diki diplomával Magyarország alkotmánya, (csak is) a birodalom közérdekeinek megfelelőleg állított vissza. Az országgyűlés által sürgetett 1848-dik évi törvényeknek helyreállítása pedig, a birodalom életfeltételeivel ütköztetve össze: azon az uton Magyarhon igényeinek a birodaloméval kiegyenlítése lehetetlenné válik. — E törvényeknek csupán azon része, mely a nemesseget megszünteti, — birtok és hivatalképességet enged, — urbér, tized és jobbágyi tartozásokat eltöröl, — közteherviselést és katonaillesztést rendel,

választási jogot enged az ott nevezett néposztálynak, — ő Felsége által fenállónak és megerősítettnek mondatott ki. Ellenben az 1848-dik évi törvényeknek azon cikkelyei, melyek az összbirodalom válthatlan érdekeinek biztosítéka, az október 20 és február 26-diki császári kibocsátvánnyal meg nem egyeznek: ő Felsége, valamint eddig, úgy ezutánra sem fogja elismerni; — s kimondotta, — „hogy amire magát nem kötelezte meg sem fogja tartani.“ — Ugyan e leiratban meghagyatott országgyűlésünknek, miszerint az 1848 évi, oktob. 20-diki és febr. 26-diki kibocsátvánnyal ellenkező törvényeinket, módosítás és megszüntetés alá — törvényjavaslalba dolgozza ki s terjessze fel. — Hogy pedig a magyar érdekek is a birodaloméival emelkedésnek induljanak és képviselve legyenek: a leirat a birodalmi tanácsba magyar képviselők küldését rendeli, megengedvén, hogy e fajta képviselők választási módja felett, az országgyűlés határozzon. — Kimondatott továbbá, hogy a Magyar és Erdélyország egysége (uniója) törvényerőre nem lépett s kihirdetés után tetteleg felbomlott és kivihetetlen lesz mindaddig, míg az erdélyi nem magyar ajku népek az egység által nemzetiségi érdekeiket veszélyeztetve látják. — Végre a horvát és tótországi kérdések megoldása, a nevezett országokkal megkísérleendő egyezkedés útján válhatik elintézhetővé. (De ám amely egyezkedés, az állam érdekeivel összeférjen!)

Emlékezhettek kedves polgártársaim, mi volt a feliratban? — Az, hogy „a nemzet törvényei, melyek biztosítják önállóságát, meg ne sértessenek és szentesített törvényei elismertessenek. Ime láttuk az eredmény mi lett?

Az országgyűlés tiltakozott a birodalomba ol-

vasztás és beavatkozás ellen; *a leirat, birodalmi tanácsba küldendő követek választását rendeli meg s erre hívja fel az országgyűlést.* A felirat kérte, hogy az országgyűlési törvényhozó test egészítessék ki; *a leirat, az unió törvényt, törvény erejével nem bírónak mondja.* A felirat a *pragmatica sancliot*, mint a nemzet és uralkodóház közt, csupán az örököségi rend meghatározására kötött személyi egységet nyújtó szerződésül állapítja meg; *a leirat, a pénz és hadügy összpontosított vezetését innen követeli.* Az országgyűlés nemzeti független felelős kormányt kíván; *a leirat, az ily kormányzást rendelő szentesített törvényeinket, megsemmisíteni s módosíttatni rendeli.* — Ezek folytán az országgyűlés nem fogja szent törvényeinket lábba tapodni, sőt védni, mint a trón alapját és hazánk lételetét. E leiratra vonatkozó országgyűlés intézkedését szintén tudatom.

Belföldi hírek.

* Liptómege 80 ezer tótajku, de magyar szívű lakosai tiltakoztak a t. sz. mártoni sugás-bugás ellen, melyben tót kerület különszakasztása s több eféle indítványoztatott s azt mondták, hogy a közös hazában mint magyar nép fognak élni, halni.

* A debreczeni csata emlékére, aug. 2-kára megtartatni czélzott ünnepély ellen, a katonai parancsnokság tiltó levelet idézett a városi hatósághoz.

* Kaba város jelenlegi derék birája, az adóhajtás végett odarendelt katonaságot nem engedte a néphez — melynek mint mondá a törvénytelen adó befizetését megtiltotta — beszállásolni; hanem felkérte a tisztt urat, — hogy mindnyájan az adóhajtók hozzá s udvarába szállásoltassanak, — azokat étellel, borral s minden szükségessel ellátta.

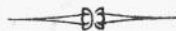
* A Kunságon jól fizet a búzatermés, egy kereszt búza 3—4 vékát ereszt, ellenben a tengeri termés silánynak mutatkozik, mivel tavasz óta kevés eső, akkor is jéggel vegyes volt.

* Az országbirói értekezlet által készített, s országgyűlés által is elfogadott ideiglenes törvénykezési rendszabályok javaslata ő Felsége által helybehagyva, leérkezett.

* Az osztrák hadsereg tisztjei revolver löszerrel fegyverkeztek fel.

* Az udv. m. Kancellár gr. Forgách, midőn

ez új hivatalt elvállalta, fentartotta magának 6 hét lefolytaiglan a csehországi helytartóságot.

Külföldi szemle.

Soha annyira nem foglalkozott a külföld édes hazánk ügyeivel, mint jelenben. Közelebb is az angol alsóház ülésében Duncombe Tamás főirást javasolt Viktória királynőhöz intéztetni, hogy Pesten Consult nevezzen ki, ki országunk helyzetét folytonos figyelemmel kísérve, ennek ügyállásáról annál hivebb tudósítója legyen az angol kormánynak. „Biztosíthatom arról is a házat, így szolt a többi közt Duncombe, hogy indítványomat sok pesti lakos és ottan kereskedő, angol alattvalók kérelmére teszem. Minap Russel lord úgy nyilatkozott, hogy „Dunlopot azért hívták vissza Pestről, mert nem jó az elégtelen pártokat Magyarországon buzdítani.“ De kérdjük meg csak az osztrák kormánytól, nem elégedetlen-e Magyarországon mindenki? Most ugyan vesztég vannak, de közel az idő, midőn a magyar kérdés ismét előtérbe lép s egész Európának nagy nehézségeket fog okozni.“ Errenézve Russel lord úgy nyilatkozott, hogy a mostani idő nem véli kedvezőnek arranéze, miszerint most a Consulságnak Pest-Budán felállításáról gondolkozzanak. Egy másik lord (Layard) pedig megjegyvezvén, hogy a pesti Consul kinevezéséhez az osztrák kormány engedélye is szükségeltetik: Duncombe, indítványát visszavette.

Olasz ujságok tudósítása szerint Garibaldi, Caprera szigetéről Génuaába tette lakását, a két magyar mozgalmi főnökkel együtt. Ugyancsak egy olasz lap írja, hogy azon időszak, melyre magát Garibaldi Cavournak kötelezte, nem sokára lejár s a világszabadsághős újra fegyvert ragad. A magyar pártfőnökök folytonos közlekedésben vannak vele s szeptember havát tüzik ki a felkelés idejeül. Magyar követek utaznak titkon Turinba, Londonba és Konstantinápolyba s ezen utazásokat úgy tekintik, mint a közel kitörés előjeleit.

Hírszerint a porosz király, sőt az orosz czár, Franciaországba készülnek. Azt hírlik, hogy a francia császár már készülleteket is tétetett az említett két uralkodó elfogadására.

Közelebb emlitém, hogy Napoleonnak egyik meghitt tábornoka Turinba küldetett az olasz királyhoz. Ezen Fleury nevű tábornok azon egyezkedés alapjait nyújtotta át Viktor Emánuel királynak,

melyek szerint Francia és Olaszország s az egyházi államok kormányai a római és velencei kérdést megoldani kívánják, melyrenézve az alkudozások Anglia felügyelete alatt folynak. De ez még csak hír, melynek bizonyossága kétségbe is vonható.

Egy párisi levél szerint Garibaldi a magyar menekültekkel egyetértőleg a magyarországi felkelés rendezése végett hagyta el Caprerát.

A pápai kormánytól oly híreket olvasunk, mely ha igaz, annak nem nagy becsületére válik. Azt beszélik, hogy a nápolyi menekült hadcsapatok Rómában Goyon tábornok előtt lerakott fegyverei a szentszék által most a nápolyi rablóbandáknak küldöztetnek. Egész Páris megütődött e híren, hogy a római szentszék rablóbandákat gyámolít pártfogásával.

Türr altábornagy az aixi fürdőből — hova néhány hétre vonult, már visszatért Turinba, hol egyelőre tartózkodni fog.

A turini hivatalos lap szerint nápolyi helytartóul gróf San Martino helyébe Cialdini neveztetett ki.

Egy német lap brüsseli tudósítója szerint Ricasoli a francia kormánynak nem enged nyugtot s mindig csak a római kérdés gyors megoldását sürgeti. Azonban a francia kormány úgy nyilatkozik, hogy ennek a dolognak még kissé érnie kell. A pápa kinyilatkoztatta, hogy birtokait rögtön odahagyja, mihelyt a francia csapatok kivonatnak.

Az „Opinion national“ czimű francia ujság az orosz birodalom jelen helyzetét fejtegetve a többi közt így szól: Oroszország nagyon válságos és veszélyes helyzetben, hogy ne mondjuk, kétségbeesett állapotban van. A nép felszabadítási oklevél nem felelt meg a törvényes kívánalmaknak, az orosz parasztok mindenütt mozognak s a felkelések napi renden vannak, a pénzsükség szemlátomást növekedik s az állam pénzügye is siralmas állapotban van — s mégis azt állítják, hogy Oroszország háboruba készül, de hogy merre: azt állítólag még a császár sem tudja.

Mint Rómából írják az üstökös nagy benyomást tett az alsóbb néposztályra. Minthogy legelőször Péter és Pál napján, a pápaság ez ünnepnapján látták: bizonyos előjelét látja ebben a nép a pápa világi hatalma bukásának. A nép szava pedig isten szava! . .

Az „Advertiser“ nevű francia lap ismét a

francia-rajnai táborozásról beszél. Továbbá azt is tudni ohajlja, miszerint a harcz először Velenczénél kezdődik, Poroszország pedig Ausztriát fogja akkor segíteni. Ekkor felkél Magyarország s Olaszország támogatja, mire Napoleon a Rajna felé indul. Így gondolkozik az Advertiser.

A magyar kérdéstről a „Nord“ czimű lap azt mondja, hogy az osztrák kormány utóbbi eljárásával ugylátszik vagy feltétlen megadást akar kieszközölni a magyar országgyűléstől; vagy pedig oly határozatot, mely az alkudozásoknak véget vetvén erőszakot léptet életbe.

Voltak fejedelmek...

(Petőfitől.)

Voltak fejedelmek,

A kiknek emlékoszlopot emeltek,

Magast és fényeset,

Mely hirdeté nagyságukat

Mely hirdeté jóságukat.

És hol van az oszlop? . . . elesett!

El kellett esnie,

Mert hazugsággal volt tele.

Az idő igaz,

S eldönti, a mi nem az.

Ott áll a sír most emléktelenül,

Az eltörött helyett mást nem tevének . . .

De nem! hisz örök átka nemzetének

Sötét oszlopként rajta nehezül.

A Magyarnemzet 1849-dik évi vértanuinak életrajza.

VI. Pöltenbergi Pölt Ernő tábornok.

E derék férfiú született Bécsben, 1814. évben, vagyonos szülőktől. Még gyermek korában katonai nevelőintézetbe, hadi iskolába, onnan rendes katonai szolgálatba lépett. Az orosz huszárezrednél százados volt, 1848 évben pedig a magyar seregbe állott s ott védte a szabadságot az utolsóig. — 1848. évben, december hóban mint őrnagy, Görgei táborában csatázott s atöbbi közt kitünteté magát a mosonyi tartalékseregnél, ahol is csapatja körülvértetvén: tiszteivel előre rohant s kivágta magát; utat vágott magának a szabadságra, szidalmazván az ellenséget.

E férfiú alig tudott két-három magyar szót és szerette mégis hazánkat, ennek szabadságát. Az Isten im idegen népek közül — ha szeretjük a szabadságot és az emberi nemes indulatokat — támaszt gyakran ily

hazavédőket, — kik készek ügyünkért vértanúságot szenvedni.

A hadi terveknek gyors és alkalmazatos végrehajtója volt, amiért is már 1849-ben jun. 2-kán tábornokká neveztetett.

Győrnél 10 ezer magyar katonával 60 ezer osztrák ellen vitézül harczolt. Számos hadi tettet lehetne felhozni, melyek által hazánk ügyeit védte. Nemzetünket szerette, pártolta. Most azonban azt beszélem el, — hogy midőn Világosnál a fegyver letétel után elfogatóván, Görgei magát ajánlotta fel áldozatul helyette s katonáiért kegyelmet kért: ő azt felelte Görgeinek, hogy „ő is magyar.“ Aradon októberhó 6-kán kötélt általi halálra ítéltetvén, az végre is hajtattott.

Midőn a bitófa alatt társain végig nézett, hidegvérrel mondá azoknak: „Szép deputáció megy Istenhez a magyarok ügyében representálni!“

Áldás emlékére!

VII. Dessewffy Aristid.

E férfiu, kiről szólni akarok, született Abaujmegyében Csáktornyan 1802 évben igen gazdag magyar nemes családból.

Előbb a volt magyarkirályi hadseregben szolgált, ahonnan is az 1838-dik évben mint százados nyugalomba lépett. Az 1848-dik év hazánk érdekében őt is késznek találta s mint csapatvezér Perczel táborában számos csatában tüntette ki magát, személyes bátorsága és tudománya által. 1849. év június 1-jén tábornokká neveztetett s nevét ekkor kezdték inkább emlegetni s dicsőíteni. Azonban már az időben meg volt Görgeinek hazaárulási terve, ki bizonytalan kimenetelű csatákba, sőt gyakran bizonyos veszedelembé rendelé Dessewffyt; nevezetesen 1849 június hóban Eperjesre rendelte, ahol is ő, hogy az oroszok, táborával együtt körül ne fogják, csatát sem várva be távozni kénytelenített; utközben azonban Lemcsánál csakugyan megverték az oroszok s kénytelen volt Czeglédre vonulni.

Rettenthetetlen katona s valóságos magyar nemesnek ismeri el őt a történelem.

A világosnál történt árulás folytán, Aradon okt. hó 6-kán akasztófára ítéltetett, de kegyelem útján agyon lövetett.

„Mint pártütöket hűtlenül

Eladta... Görgei.“

Nemzetünk áldása lengjen a megboldogult porai felett!

Legújabb hírek.

© Boscó tábornok aki II-dik Ferencz volt nápolyi királynál volt szolgálatban s még most is attól jó fizetést huz, azt kérdezzéti már most, hogy az olaszok elfogadnák-e szolgálatait. Köti az ebet, a karóhoz.

© Külföldi ujságok szerint Ausztria és Oroszország szövetkezése csakugyan nem áll, sőt nem is állhat mindaddig mig Angol és Franciaország barátságban él.

© Az angol felsőháznál folytatott Lengyelországra vonatkozó vitalkozás igen tetszik a francziáknak, kik szinte meleg indulattal éreznek a lengyelek iránt.

© Pest város küldöttsége folyó hó 24-kén tisztelgett Vay Miklós báró volt főkancellárnál, ki magát a megpróbáltatások nehéz perczeiben oly ernyedetlenül s igaz hazafi módjára viselte s ki midőn tovább honának ugy mint ohajtotta volna nem szolgálhatott: készebb volt fényes állását odahagyva, visszalépni.

© Bizonyos helységében hazánkban, — épen midőn isteni tisztelet alkalmával e zsoldárt énekeltek: „Öröködben uram pogányok jöttek!“ érkezett az adóharácsoló hivatalnok, ki a tisztviselőktől azt kívánta, hogy adják ki azt a lázító poétát aki azt az éneket csinálta. Csak miután megmagyarázták neki, hogy az a poéta Szent-Dávid a holdban lakik: csilapult dühe.

© Julius 16-án délután a kancellária új egyezkedési javaslatot adott be hir szerint ő felségéhez. Határozat erre még eddig semmi nem keletkezett.

Távirati tudósítás Bécsből.

Bécs július 24. A Presse nevű ujság írja, hogy Smerling osztrák miniszter a leirat illetlen elfogadása miatt a magyar országgyűlés feloszlását kívánja. — Gróf Forgách kancellár elbocsáttatását fogja kérni az országgyűlésnek a választétel előtti feloszlása esetében.

Ára 6 kr. o. é.

Azon tisztelt olvasók, kik e Népbárátját rendesen jártni kívánják, küldjenek 15 számért: 90 krt., 10 számért: 60 krt., Nagyujtczára 1609. szám alatt lakó Báthory Sándorhoz, ki az így megrendelt számokat, kinek-kinek házához mindig pontosan megküldeni fogja, tüstint megjelenésük után.

Debreczen 1861. Nyomatott a város könyvnyomdájában.